

MİLLİ TERBİYE İLE FEDAKAR NESİLLER

¹Melike Bucak, Atatürk Üniversitesi, İlahiyat Fakültesi,
ORCID: 0000-0003-0930-9701, melikebucakmelike@gmail.com

Geliş Tarihi : 24-12-2019

Kabul Tarihi : 10-05-2020

Öz

Bu çalışma Japonya’da maneviyat eğitiminin nasıl yapıldığını, bu eğitimin içinden geçmiş bir doktora öğrencisi olan Thomas P.Rohlen’in kaleminden yazılmıştır. Çalışmada bir bankanın üç aylık manevi eğitiminden bahsedilmektedir. Japon işverenleri, üniversite mezunlarının işe alınabilmeleri için “Japon maneviyat eğitiminden geçmelerinin şart olduğu” görüşünde birleşmişlerdir. İşe aldıkları gençleri başlatmadan önce bu amaçla düzenlenmiş kurslardan geçirmişlerdir. Yazar Thomas P.Rohlen da bizzat bir Japon bankasının maneviyat eğitiminden geçerek kendi deneyimleriyle bu eseri yazmıştır.

Anahtar kelimeler: *Japonya’da Maneviyat Eğitimi, Turan Yazgan*

NATIONAL EDUCATION WITH DEVOTED GENERATIONS

Melike Bucak, Atatürk Üniversitesi, İlahiyat Fakültesi,
ORCID: 0000-0003-0930-9701, melikebucakmelike@gmail.com

Abstract

This study was written by Thomas P. Rohlen, who is postgraduate, on how moral education is done in Japan. In the study, three months of moral education of a bank is mentioned. Japan employers have come to an agreement on ‘the necessity of taking moral education’ in order to be employed of university students. Before taking on the students, they passed some courses arranged for this aim. The writer Thomas P.Rohlen wrote this work with his own experiences due to being trained of moral education in a bank of Japan.

Key words: *Moral education in Japan, Turan Yazgan*

---

¹ Melike Bucak, Atatürk Üniversitesi, İlahiyat Fakültesi,
ORCID: 0000-0003-0930-9701, melikebucakmelike@gmail.com

Ana Metin:

29 Ekim 1940 ABD doğumlu Thomas P.Rohlen, Princeton Üniversitesinde Antropoloji eğitimini bitirdikten sonra Pensilvanya Üniversitesinde aynı alanda doktorasını tamamlamıştır. Japon çalışma kültürü, işgücü piyasası, eğitim sistemi ve ekonomisi alanındaki çalışmaları nedeniyle ABD Dışişleri Bakanlığı'nca Japonya'da görevlendirilmiştir. Ülkesine döndüğünde uzun yıllar California, Hawaii ve Harvard Üniversitelerinde görev yapmıştır. Stanford üniversitesi Japon Araştırmaları Enstitüsü ve Kyoto Japon Araştırmaları Merkezi kurucusu olan Rohlen, halen Stanford Üniversitesi'nde öğrencilerine tecrübelerini aktarmaktadır.

Japon eğitim sistemi, maneviyat algısı, kitle psikolojisi hakkında elimizde Türkçe yeterli kaynak bulunmamaktadır. Öne çıkan çalışmalar ise Japonya'da eğitim kültür ve modernleşme ve Japon mucizesinin sırları adlı eserlerdir.

Japonya'da Maneviyat Eğitim üst başlığıyla yayınlanan bu kitapta kastedilen 'Maneviyat' Türkçedeki ruhi, batini, duygusal alemlerle ilgili değildir. Belki bizdeki karakter eğitimi, milli bilinç, toplumsal beraberlik, gelecek nesillere kültür aktarımını sağlayacak duyular anlamında kurgulanmıştır. Yani kitaptaki "Maneviyat" kelimesinin tanrıyla (teoloji) ne de ilahiyatla (divinity) ilgisi bulunmamaktadır. Verilen eğitimle insanın ahlaki ilkeleri ve milli bilinci oluşmaktadır.

Japon Kültüründe Maneviyat

II. Dünya savaşı sonunda Amerika'ya teslim olan Japonya, anlaşma gereği kendi eğitim sistemini terk etmek zorunda kalmıştır. Amerika'nın empoze ettiği eğitim sisteminden geçen nesiller 1960'larda iş başına gelmeye başlamışlardır. Bununla birlikte Japonya'da kalkınma hızında düşme başlamış, sessizlik bozulmuş, yer yer huzursuzluklar baş göstermiştir. Yapılan incelemeler, yetişen nesillerin Japonya'nın iktisadi, sosyal ve kültürel şartlarına uymayan nesiller olduğunu göstermiştir. Bunun üzerine Japon işverenleri, üniversite mezunlarının işe alınabilmeleri için "Japon maneviyat eğitiminden geçmelerinin şart olduğu" görüşünde birleşmişlerdir. İşe aldıkları gençleri başlatmadan önce bu amaçla düzenlenmiş kurslardan geçirmişlerdir. Yazar Thomas P.Rohlen bizzat bir Japon bankasının maneviyat eğitiminden geçerek kendi deneyimleriyle bu eseri yazmıştır. Türk Dünyası Araştırmaları Vakfı tarafından 68 sayfa olarak neşredilen bu kitabın çevirisini Akademisyen yazar Turan Yazgan yapmıştır.

"Maneviyat eğitimi ile görevlendirilen Japon şirketinin resmi eğitim sistemlerinin dışında kalan eğitim çalışmalarında, eğitim projesinin tahlilini yerli psikoloji ve eğitim teknikleri ile dini değişme, psikolojik tedavi ve sosyal uyum içinde tespit edilebilecek teknikler arasında bulunan münasebetlerin ve sözlü olmayan vasıtalarla yürütülen eğitim yollarının keşfinin önemini ortaya çıkaracaktır." (s.15)

Kitapta maneviyatçılığın aynı zamanda bireysel karakterin devamına ışık tuttuğu, ahlaklı insanın kendi şirketi için çok çalıştığı, banka ve diğer bütün kuruluşların bu görüşe göre daha büyük bir topluma yardım etmek istediği ve bireysel ailelerle milli gayelerin fiilen gerçekleşmesi arasında aracılık ettiği sık sık vurgulanmaktadır. Thomas P.Rohlen'in katıldığı ve bankanın uyguladığı bazı milli eğitim projeleri şöyledir:

Üç Aylık Maneviyat Kursu

Amerikalı gözlemci katıldığı üç aylık maneviyyat kursunda en önemli bulduğu eğitimleri kitapta okuyucularla paylaşmıştır. Bunlar; zen düşüncesi, askeri üst ziyaretleri, rotoo, memlekette bir haftasonu ve sabır yürüyüşüyle beş zorlu eğitimden oluşmaktadır. Benim en çok dikkatimi celb eden eğitim sabır yürüyüşü olmuştur. Bu oldukça zorlu bir dayanıklılık testidir. Saatler boyunca kızgın güneşin altında kendilerine teklif edilen soğuk içecekleri devamlı reddedip hiçbirşey içmeden belli etaplarda gruplar halinde tek başına 25 millik bir yolu yürümeleri gerekiyor. Bu egzersizler nefse en ağır ve zor gelen uygulamadır. Ben bu kısmı oruca çok benzettim. Ne kadar kolay gözükse de aslında en zor olanlardan biridir. Bu eğitimler sonucunda kararlı olmayı, aklına koydukları tüm zorluklara rağmen başarmayı, sabrı, her türlü engeller rağmen nefislerine hâkim olmayı öğreniyorlar. Tüm kurs böyle insanı sınırlarını zorlamaya iten çeşitli etkinliklerden oluşuyor.

Nefis Terbiyesi

Zen mabedinde konsantrasyon ve nefis hakimiyeti üzerine aldıkları eğitimde; bireysel olgunluğun daha az bencil olmayı, başkalarına ve şirketine daha büyük fayda sağlamayı öğrenmekle ilgili olduğu, başkalarına hizmet etme kabiliyetinin geliştirilmesinin bireyin kendisine de büyük fayda sağladığını, bir şirket veya birlikte çalışan herhangi bir insan topluluğu için iş birliğinin ve iyi münasebetlerin gerektiği, bunların yalnız bireycilik olmadığı zaman gerçekleşebildiğini, her ne çeşit olursa olsun eğitimin daima güç ve ıstıraplı olmasının gerekli olduğu ancak bu şekilde karakter olgunluğunun sağlanabileceğini öğrenirler. Aynı zamanda Zen'in maksadı kursiyerlerin kalplerini metin ruhlarını sağlam hale getirebilmektir.

Askeri Üstlere Ziyaretler

Grup nizamının devam ettirilmesini sağlamak amacıyla askeri üslere ziyaretler yapılmıştır. Burada talim yapıyorlar ve Japonya'nın savaş tarihi ile ilgili bilgiler alıyorlar. Japonya'nın savaş dönemi gençliğinin ve özellikle ölümü pahasına pilot olmak için gönüllü olanların cesareti anlatılarak manevi güçlerine hitap edilmiştir.

Şükür

Banka kursiyerleri şehre dağılıp insanları kendilerine iş vermeye ikna etmeye çalışırlar. İnsanlardan kendilerine bedavaya yapacakları bir iş verdiklerinde bile minnet duyarlar. Rotoo'nun fiili maksadı, halkı ruhi ataletten ve gönül hoşluğundan silkip atacak bir şok metodu olarak kullanılır. İş dilenme konusunda, diğerlerinin kabulüne mazhar olmak, bireyin günlük hayatında çok kere insanın sathi tabiatlı olduğunu öğretir. Bireyin güveninin münasebetleri, ünvanlara, sıralara, kendisine yakın olanların teşkil ettiği çevreye dayalı olduğunu keşfetmesine yol açar ve belki ilk defa insanın "kendisinin gerçekte kim ve ne olduğunu" sezmesine fırsat verir. Bir rotoo tecrübesinden sonra bir kimse sosyal münasebetler bakımından ne durumda olursa olsun ve ne kadar acayip görünürse görünsün başkalarının insanlığına saygısızlık etmeye devam edemeyecektir. Rotoo şükran hissinin doğmasına yol açan bir tecrübedir.

Sonuç

Maneviyat ve milli bilinci bir banka nasıl aşılabilir? Sorusuna Türkiye’deki bazı bankaların reklam konusunda başarılı olduklarını söyleyebilirim. Mesela; Türkiye iş bankasının “Bir bankayı inşa edenler, memleketini yoktan var edenler ise o bankaya Türkiye bankası denir.”sloganıyla aile izlenimi vermesi, Vakıf bankın “Halden anlamayı her zorlukta ülkesinin yanındaki güç olan bu toprakların güzel insanlarından öğrendik.” söylemiyle Türklerin yardımseverliğine ve yanındaki gücün halk olduğuna vurgu yapması, Ziraat bankasının “El ele verirken her şeyin üstesinden geliriz.” diyerek birlik beraberlik mesajı, Halk bankın “Biz sizi dik duruşunuzdan tanıyoruz.” ifadesiyle milletimizin onurlu duruşunu göstermişlerdir. İsmi zikrettiğim bu bankaların neredeyse bütün reklamları milli bilinçten oluşuyor. Kültür ve yaşatma idealiyle milli duygumuzu kabartıyorlar. Ama bunların tam aksine Krediyeye teşvik eden, içinde zerre kadar milli bilinç olmayan ve izleyenlerin fark edemeyeceği biçimde bilinç altında algılanan ahlaki kurallara aykırı banka reklamları da mevcuttur. Bu tarz reklamlarında kaldırılması gerektiğini düşünüyorum. Çünkü bir banka aslında güçlü bir ülkenin en büyük projelerine destek olandır. Üretimin her aşamasına verilen destek, ekonominin itici gücü olması, hiç durmadan geliştirdikleri teknolojiyle ülkeyi geleceğe taşırlar.Bu yüzdendir ki maneviyat eğitimi ve milli bilinç oldukça önem arz etmektedir.

Kitabın tercümesini yapan Yazgan 12 sayfadan oluşan giriş kısmıyla kitabın içeriği hakkında açıklayıcı bir sunuş yapmıştır. Ayrıca eğitim ve öğrenimdeki problemlerden, bizim tarihi eğitim sistemimizin üzerinde durulmadığından da bahsediyor. Yani kastı maneviyat eğitimidir. Yazgan’a göre Enderun’un şekli, müfredatı, hocaları önemli değildir. Uyguladığı eğitimin tarzı önemlidir. Problemlerden biri Türkiye’deki yükseköğrenimin kalitesinin tamamen düşmesidir. Üniversite belirli kitapları okuyup sınava girmekten ve mezun olmaktan ibarettir. Bu yüzden de tatminsizlik mevcuttur. Üniversiteye gidenler, sadece kazandıkları için ve üniversite okudukları için mutludur; yani aslında kabiliyetlerinin ve isteklerinin dışındaki dallarda öğretim gördüklerinden onların da pek çoğu tatminsizlik içindedir.

“Önceden belirlenmiş 10-15 kitabı okuyarak, çok kere derse hiç devam etmeden veya 50 dakika ders vermektan başka bir sorumluluk duymayan hocayı dinleyerek bir sınavla sınıf geçen öğrenci, hayata atıldığında kurumlarımızı düzeltmeyecek, geliştiremeyecek, yeniden kurgulayamayacaktır. Çünkü düşünmeye, tartışmaya, araştırmaya, incelemeye, tahlile, senteze alıştırmamış, kendi mevcut kabiliyetlerini geliştirememiş, kendisine milli bir ideal ve ahlak aşılammıştır.”(s.8)

Yukarıda geçtiği şekliyle Yazgan üzerinde durulması gereken bir konuya değinmiştir. Bu kanaatimce bizim en büyük problemlerimizdendir. Sosyal talep insan gücü ihtiyacımıza paralel hale getirilmeli, eğitimde her çeşit israf ve yarı aydın yetiştiren kalite düşüklüğü ortadan kaldırılmalıdır. Aynı zamanda milli eğitimimizin yıllardan beri “nefs terbiyesi”nden yoksun olarak çalıştırıldığını söyleyen Prof .Dr. M.Es’ad Coşan İslam’da nefis terbiyesi ve tasavvufa giriş eserinde de bu konuya çok güzel bir şekilde değinmiştir. “Milletçe ilerlemek ve yükselmek istiyorsak, artık süratle materyalist ve dinsiz eğitim icraatından dönmeli, nefis terbiyesine önem vermeli. İnançlı, görgülü, bilgili, terbiyeli, iradeli, edepli, ahlaklı, hal ve gönül ehli insanlar

yetiştirmeye yönelmeliyiz.”² diyerek nefis terbiyesi ve ahlakın olmazsa olmaz olduğunu vurgulamıştır.

Kitap okumamız gereken eserlerdendir. Japon mucizesi ve her konuda maneviyatın güçlü olması gerektiğini anlayabilmek, kültürel temellerini inceleyebilmek için ideal bir eserdir. Aynı zamanda bir ulusun nasıl kalkınabileceğini, fedakârlık ne kadar olursa, kalkınmışlık düzeyine de o kadar çabuk ulaşabileceğini gösterir niteliktedir.

‘Maneviyat Japon kültürünün neresindedir? İnsan nasıl faziletli ve fedakâr olur? Nasıl devletine sadık, kurumlarına sadık, ailesine sadık hale getirilir? İnsanlara nasıl tahlil kabiliyeti aşılanır? Bir askerin parmaklarını kuvvetlendirmek isterseniz ona çamur yoğurtturursunuz. İmanını kuvvetlendirmek isterseniz, devletine sadakatini arttırmak isterseniz ne yaparsınız?’ Kitap bütün bu sorulara cevap aramıştır.

Fakat kitabın olumsuz yanlarına değinecek olunursa tercümeden kaynaklanan problemleri ilk sıraya koymamız gerekir. Tercümenin daha akıcı ve sade dille yapılmaması okuyucuyu oldukça zorlamaktadır. Diğer yandan yazarımız bankanın uyguladığı programın tamamını değerlendirmemiştir. Yalnızca derslerin ağırlık merkezini oluşturan ana faaliyetlere ve eğitim hayatıyla ilgili birkaç konuya ayrıntılarıyla yer vermiştir. Bütün programa değinseydi daha kapsamlı ve güzel bir çalışma olurdu. Diğer yandan yazardan Japonların bizde anlaşıldığı şekliyle kişisel manevi hayatlarına (Spritual) ve pratiklerine değinmemesi bir eksiklik olarak önümüze çıkmaktadır.

---

² Prof.Dr.M.Es’ad Coşan, İslam’da Nefis Terbiyesi ve Tasavvufa Giriş, s.13